

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 904041
לנבחנים אקסטרניים — 45
תכנית הלימודים (לשאלון 45 בלבד)
נספח:

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
פרק שני: סיפור קצר
פרק שלישי: דרמה
פרק רביעי: רומאן וספרי קריאה
— (12x2) — 24 נקודות
— (12x2) — 24 נקודות
— (26x1) — 26 נקודות
— (26x1) — 26 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- כל הפרקים בבחינה הם חובה.
ענה על השאלות לפי ההוראות האלה:
מהפרק הראשון (שירה) ענה על שתי שאלות.
מהפרק השני (סיפור קצר) ענה על שתי שאלות.
מהפרק השלישי (דרמה) ענה על שאלה אחת.
מהפרק הרביעי (רומאן וספרי קריאה) ענה על שאלה אחת.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) מילון לפי בחירת הנבחן.
(2) לנבחנים אינטרניים: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.
(3) לנבחנים אקסטרניים: תכנית הלימודים מצורפת.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
(2) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(3) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת את רשימת היצירות שנלמדו.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה־20)

ענה על שתיים מהשאלות 1-13 (לכל שאלה — 12 נקודות; סה"כ — 24 נקודות).

שירת ימי הביניים

1. לפניך שני שירים, "לבי במזרח" ו"יפה נוף", ואחריהם שאלה.

קרא את השיר שלמדת, וענה על פיו על השאלה.

לבי במזרח / ר' יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב – / איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד / ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
יכל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו / יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

יפה נוף / ר' יהודה הלוי

יפה נוף, משוש תבל, קריה למלך רב, / לך נכספה נפשי מפאתי מערב!
המון רחמי נכמר כי אזכרה קדם, / כבודך אשר גלה ונוף אשר חרב.
ומי יתניי על כנפי נשרים, עד / ארוה בדמעתי עפרך ויתערב!
דרשתיך, ואם מלכך אין בך ואם במקום / צרי גלעדך – נחש שרף וגם עקרב.
הלא את אבניך אחונו ואשקם / וטעם רגביך לפי מדבש יערב!

תאר את הרגשות של הדובר בשיר שלמדת, והסבר שתי דרכי עיצוב התורמות לביטוי רגשות אלה.

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

הַצִּיקְתָּנִי תְּשׁוּקָתִי / ר' יהודה הלוי

הַצִּיקְתָּנִי תְּשׁוּקָתִי לְאֵל חַי, / לְשַׁחַר אֶת מְקוֹם כְּסֹאוֹת מְשִׁיחִי,
עָדִי כִּי לֹא נִטְשָׁתִי לְנוֹשֶׁק / בְּנֵי בֵּיתִי וְאֵת רְעִי וְאֶחָי.
וְלֹא אֲבֻכָּה עָלַי פְּרִדָּס נִטְעָתִי / וְהִשְׁקִיתִי וְהִצְלִיחוּ צָמְחִי,
וְלֹא אֶזְכֹּר יְהוּדָה וְעֹזְרָאֵל, / שְׁנֵי פְּרָחֵי יָקָר, מִבְּחַר פְּרָחֵי,
וְאֵת יֶצְחָק אֲשֶׁר כָּבֵן חֲשַׁבְתִּיו, / יְבוּל שְׁמֵשִׁי וְטוֹב גֶּרֶשׁ יֶרֶחִי.
וְכִמְעַט אֲשַׁכָּחָה בֵּית הַתְּפִלָּה, / אֲשֶׁר הָיוּ בְּמִדְרָשׁוֹ מְנוּחִי,
וְאֲשַׁכַּח תַּעֲנוּגֵי שְׁבָתוֹתַי / וְהִדְרַת מוֹעֲדֵי וְכְבוֹד פְּסָחִי,
וְאֶתֵּן אֶת כְּבוֹדִי לְאַחֲרִים / וְאֶעֱזֹב לְפִסְיִלִּים אֶת שְׂבָחִי.
הַמִּירוֹתַי בְּצֹל שִׁיחִים חֲדָרִי, / וּבְמִשְׁוֹכַת סִבְךָ – חֶסֶן בְּרִיחִי,
וְנִפְשִׁי שֹׁבְעָה רְאֵשִׁי בְּשָׁמִים – / וְרִיחַ נֶעְצוּץ שְׁמָתִי רִקְחִי.
וְחִדְלָתִי הִלֵּךְ עַל כָּף וְעַל אֶף / וְנָתַתִּי בְּלֵב יָמִים אֲרָחִי,
עָדִי אֲמַצָּא הַדּוֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵי – / וְשָׁמָּה אֲשַׁפָּכָה נִפְשִׁי וְשִׁיחִי,
וְאֶסְתַּוְּפֶה בְּהַר קִדְשׁוֹ וְאֶקְבִּיל / לְפָתַחַי שְׁעָרֵי שַׁחַק פְּתָחִי,
וְאֶפְרִיחַ בְּמֵי יְרֵדֵן נֶרְדִּי / וְאֲשַׁלֵּיחַ בְּשִׁלַּח שְׁלָחִי.
אֲדַנִּי לִי – וְאֵיךְ אֵירָא וְאֶפְחָד? / וּמִלֵּאף רַחֲמָיו נוֹשֵׂא שְׁלָחִי!
אֶהְלֵל אֶת שְׁמוֹ מִדֵּי חַיּוֹתַי / וְאוֹדְנוּ עָדִי נֶצַח נֶצְחִי.

בשיר זה יש קשר בין הגעגועים לציון ובין הגעגועים לאל.

הסבר והדגם קשר זה.

שירת ביאליק

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

תְּרֻזָּה יָפָה / חיים נחמן ביאליק

תְּרֻזָּה יָפָה וַעֲבָתָה
עַל הַיָּאָר עוֹמֶדֶת מְטָה;
כָּל-הַיּוֹם בְּמִים צוֹפָה,
חוֹשֶׁבָה: מַה-יִּהְיֶה בְּסוֹפָה?

גְּדֵלָה, פְּרֻחָה, רִיחָה זָלָה,
אָבִיב בָּא וְאָבִיב חָלָה;
כָּבֵד מְגִיעִים יָמִים קָרִים –
וְאַנָּה בָּאוּ הַצָּפְרִים?

וּבְתוֹךְ חֲדָרָה מוֹל הַמְּרָאָה
עוֹמֶדֶת כָּל-הַיּוֹם הַנֶּעְרָה,
כָּל-הַיּוֹם בְּדַמּוּתָהּ צוֹפָה,
חוֹשֶׁבָה: מַה-יִּהְיֶה בְּסוֹפָה?

גְּדֵלָה, פְּרֻחָה, רִיחָה זָלָה,
אָבִיב בָּא וְאָבִיב חָלָה;
אֲנָחוֹת לַיִל וַיְמֵי שְׁמוּרִים –
וְהִכֵּן הִמָּה הַבְּחוּרִים!

כיצד באה לידי ביטוי בשיר זה תחושת הבדידות של הנערה? הסבר והדגם את דבריך.

4. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריי.

הַכְּנִיסִנִּי תַּחַת כְּנָפֶךָ / חיים נחמן ביאליק

הַכְּנִיסִנִּי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחֻזָּה,
וְהִי חִיקֶךָ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קֵן-תְּפִלוֹתֵי הַגָּדְחוֹת.

וּבְעֵת רַחֲמִים, בֵּין-הַשְּׁמָשׁוֹת,
שְׁחִי וְאַגֵּל לְךָ סוּד יְסוּרֵי:
אוֹמְרִים, יֵשׁ בְּעוֹלָם נְעוּרִים –
הֵיכֵן נְעוּרֵי?

וְעוֹד רָז אֶחָד לְךָ אֶתְּנֶה:
בְּפִשִּׁי נִשְׁרָפָה בְּלֶהָבָה;
אוֹמְרִים, אֵהְיָה יֵשׁ בְּעוֹלָם –
מִה-זֹּאת אֶהְיָה?

הַכּוֹכָבִים רָמוּ אוֹתִי,
הָיָה חֲלוֹם – אַךְ גַּם הוּא עָבָר;
עָתָה אֵין לִי כְּלוֹם בְּעוֹלָם –
אֵין לִי דָבָר.

הַכְּנִיסִנִּי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחֻזָּה,
וְהִי חִיקֶךָ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קֵן-תְּפִלוֹתֵי הַגָּדְחוֹת.

הסבר והדגם כיצד הדובר מביע בשיר את האכזבה שלו.
בתשובתך הצג שני אמצעים אמנותיים התורמים לביטוי האכזבה.

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

לנתיבך הנעלם / חיים נחמן ביאליק

לנתיבך הנעלם בסופה ונקת
ותפוצי פתאם בית-כלאך,
ומסביבות אהלי לנצח מחקת
את-עקבות פעמך וצלך;
במנוסת בהלה לדרך יצאת,
ובצאתך – עם צורך למרחק נשאת
את-מצהלות צחוקך – את-פעמון זהבך,
את-להבות גילך ומדורות לבבך;
אך אחת נשית: ברכת שלומי ושלומך,
ובחפזך ותשי
בזוית קטונך גם נעל של משי,
ועל אדן החלון – אגדת חבצלותי
וצרור חלמוני
ואותי – – –

באשר את שם – היי ברוכה ממקומך!
עמך אנכי בסערה, אחותי!
ואם את עוז סער ואני כבד חלמות –
עד ראש גבעות עולם ועד ירכתי תהמות
ירדפך יגון כל-לילותי וימי;
ונשוא אברותיך – ואת גם לא תראי –
אנכי, ענן ועף קודר, ערירי,
אל אשר תשוטי אשרך פעמי,
ובפרשי ממרומי, ובאשר אבאה,
צל מגור ושאה –
אפילו לב-עולם בברקי ורעמי
ואחיהו בגשמי
ובשירי.

הסבר והדגם את התהליך שהדובר מתאר בשיר זה.

שירת המאה ה־20

שירי יהודה עמיחי

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

תִּירִים / יהודה עמיחי

בְּקוֹרֵי אֲבֵלִים הֵם עוֹרְכִים אֶצְלָנוּ,
יוֹשְׁבִים בְּיָד וָשֵׁם, מְרַצִּינִים לֵיד הַכֶּתֶל הַמַּעֲרָבִי
וְצוֹחֲקִים מֵאַחֲרֵי וִילּוֹנוֹת כְּבָדִים בְּחֹדְרֵי מְלוֹן,

מְצַטְלָמִים עִם מֵתִים חֲשׂוֹבִים בְּקֶבֶר רָחֵל
וּבְקֶבֶר הָרָצֵל וּבִגְבֻעַת הַתַּחֲמֶשֶׁת,
בוֹכִים עַל יָפִי גְבוּרַת נַעֲרֵינוּ
וְחוֹשְׁקִים בְּקִשְׁיוֹת נַעֲרוֹתֵינוּ
וְתוֹלִים אֶת תַּחְתּוֹנֵיהֶם
לִיְבוֹשׁ מְהִיר
בְּאִמְבָּטִיָּה כְּחֻלָּה וְצוֹנְנָת.

פַּעַם יִשְׁכַּתִּי עַל מַדְרָגוֹת לֵיד שַׁעַר בְּמִצְוֹת דָּוִד, אֶת שְׁנֵי
הַסֵּלִים הַכְּבָדִים שֶׁמֵּתִי לֵידִי. עֲמֻדָּה שֵׁם קְבוּצַת תִּירִים
סָבִיב הַמְדְרִיךְ וְשִׁמְשֵׁתִי לָהֶם נִקְדַּת צִיּוֹן. "אַתֶּם רוֹאִים
אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עִם הַסֵּלִים? קֶצֶת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ נִמְצָאָת
קֶשֶׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרומִית. קֶצֶת יְמִינָה מֵרָאשׁוֹ". אֲכַל
הוּא זֶה, הוּא זֶה! אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי: הִגָּאֵלָה תָּבוֹא רַק אִם יִגִּידוּ
לָהֶם: אַתֶּם רוֹאִים שֵׁם אֶת הַקֶּשֶׁת מִן הַתְּקוּפָה הָרומִית?
לֹא חֲשׂוֹב: אֲכַל לֵידָהּ, קֶצֶת שְׁמָאלָהּ וּלְמִטָּה מִמֶּנָּה, יוֹשֵׁב
אֲדָם שֶׁקֶנָּה פְּרוֹת וִירְקוֹת לְבֵיתוֹ.

בשיר זה נזכרים מקומות כמו יד ושם, חדרי מלון, קבר רחל.

הסבר את התרומה של מקומות שנזכרים בשיר להבנת משמעותו.

7. קרא את השיר שלפניך ממחזור השירים "טיול ישראלי" (שיר 10), וענה על השאלה שאחריו.

אני זוכר שאלה בספר למוד החשבון / יהודה עמיחי

אני זוכר שאלה בספר למוד החשבון,
על רכבת שיוצאת ממקום אחד ורכבת אחרת
שיוצאת ממקום אחר. מתי יפגשו?
ואף אחד לא שאל מה יקרה כאשר יפגשו,
אם יעצרו או יעברו אחת על פני השנייה ואולי יתנגשו.
ולא היתה שאלה על איש שיוצא ממקום אחד
ואשה שיוצאת ממקום אחר. מתי יפגשו
והאם בכלל יפגשו ולכמה זמן יפגשו?
ובדבר ספר למוד החשבון. עכשו הגעתי
אל העמודים האחרונים שבהם רשימת הפתרונות.
ואז היה אסור להסתכל בהם ולהשתמש בהם.
עכשו מתר. עכשו אני בודק
במה צדקתי ובמה טעיתי
ויודע מה עשיתי נכון ומה לא עשיתי. אמן.

הסבר מהו נושא השיר, והצג שתיים מדרכי העיצוב של נושא זה.

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

לא כְּרוּשׁ / יהודה עמיחי

לא כְּרוּשׁ,
לא בְּבַת אֶחָת, לא כְּלִי,
אֶלָּא כְּדֶשָׁא, בְּאַלְפֵי יְצִיאוֹת זְהִירוֹת־יִרְקוֹת,
לְהִיּוֹת מִסְתָּר כְּהִרְבָּה יְלָדִים בְּמִשְׁחָק
וְאַחַד מִחִפְשׁ.

וְלֹא כְּגִבֹר הַיְחִיד,
כְּבֶן־קִישׁ, שֶׁמִּצְאָהוּ רַבִּים
וְעָשׂוֹ אוֹתוֹ לְמֶלֶךְ.
אֶלָּא כְּגֶשֶׁם בְּהִרְבָּה מְקוֹמוֹת
מַעֲנָנִים רַבִּים, לְהִתְחַלְחֵל, לְהִיּוֹת שְׁתוּי
פְּיוֹת רַבִּים, לְהִיּוֹת נָשׁוּם
כְּאוֹיֵר בְּשָׁנָה וּמִפְּזֹר כְּפִרְיָהּ בְּאֵבִיב.

לא הַצְלָצוֹל הַחֹדֵר, הַמַּעֲוֹרֵר
בְּשַׁעַר הָרוּפָא הַתּוֹרֵן,
אֶלָּא בְּדַפִּיקוֹת, בְּהִרְבָּה אֲשָׁנִים
בְּכִנִּיסוֹת צִדְדִיּוֹת, בְּהִרְבָּה דַּפִּיקוֹת לֵב.

וְאַחֲר־כֵּן הִי־צִיָּאָה הַשְׁקָטָה, כְּעֶשֶׂן
כְּלִי תְרוּעָה, שֹׁר מִתְפַּטֵּר,
יְלָדִים עֵיפִים מִמִּשְׁחָק,
אֲבֹן בְּגִלְגּוּלִים הָאֲחֵרוֹנִים

לְאַחַר הַמּוֹרֵד הַתָּלוּל, בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְחִיל
מִישׁוֹר הַתּוֹר הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ,
כְּתַפְלוֹת הַמִּתְקַבְּלוֹת,
עוֹלָה אֶבֶק בְּהִרְבָּה רְבוּא גְּרִירִים.

הסבר והדגם על פי השיר, כיצד הדובר רוצה לחיות וכיצד הוא רוצה למות.

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

משלשה או ארבעה בחדר / יהודה עמיחי

משלשה או ארבעה בחדר
תמיד אחד עומד ליד החלון.
מכרח לדאות את העול בין קוצים
ואת השרפות בגבעה.
וכיצד אנשים שיצאו שלמים
מחזרים בערב כמטבעות ערף לביתם.

משלשה או ארבעה בחדר
תמיד אחד עומד ליד החלון.
שערו האפל מעל למחשבותיו.
מאחוריו המלים.
ולפניו הקולות הנודדים בלי תרמיל,
לבבות בלי צידה, נבואות בלי מים
ואבנים גדולות שהושבו
ונשארו סגורים כמכתבים שאין
להם כתבת ואין מקבל.

העומד ליד החלון רואה מציאות קשה.

בחר מן השיר בשלושה דימויים ומטפורות, והסבר כיצד הם מסייעים לעצב את המציאות הקשה.

שירי ארז ביטון

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר זהרה אלפסיה / ארז ביטון

זהרה אלפסיה
ומרת החצר אצל מחמד החמישי ברבת שבמרוק.
אומרים עליה שבאשר שרה,
לחמו חילים בסכינים
לפלס דרך בהמון
להגיע אל שולי שמלתה
לנשק את קצות אצבעותיה
לשים כסף ריאל לאות תודה
זהרה אלפסיה,
היום, נתן למצא אותה
באשקלון, בעתיקות ג', ליד לשכת הסעד,
ריח שירים של קפסות סרדינים על שלחן מתנודד בן שלש רגלים,
שטיחי מלך מרהיבים, מרבבים על מטת סוכנות,
והיא בחלוק בקר בהוי
שעות במראה
בצבעי אפור זולים
וכשהיא אומרת:
מחמד החמישי אישון עינינו
אינך מבין ברגע הראשון.
לזהרה אלפסיה קול צרוד,
לב צלול ועינים שבעות אהבה.
זהרה אלפסיה.

תיאור המקומות בשיר תורם לעיצוב דמותה וגורלה של זהרה אלפסיה.

הסבר והדגם קביעה זו.

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

אמי אמי

מכפר השיחים הירקים בירק אחר.
מזן הצפרים המחליבות חלב מתוק מכל מתוק,
מערש זמירי אלף לילה ועוד לילה.

אמי אמי

שהרחיקה רעות
באצבעות צרדות
בהלקאות חזה
ובשם כל האמהות.

אבי אבי

אשר עסק בעולמות
אשר קדש שבתות בעראק נקי
אשר היה בקי מאין כמוהו
בהלכות בית כנסת.

אני אני

שהרחקתי עצמי
הרחק אל תוף לבי
שכשהכל היו ימים
הייתי משגן
הרחק אל תוף לבי
מסות קטנות של בך
ביהודית
מרוקאית.

בשיר מוצגות שלוש דמויות.

תאר את העולם של כל אחת מן הדמויות, והסבר את הקשר בין עולמות אלה. הדגם את דבריך.

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

תקציר שיחה / ארז ביטון

מה זה להיות אותנטי,
לרוץ באמצע דיזנגוף ולצעק ביהודית מרוקאית.
"אנא מן אלמגרב אנא מן אלמגרב"
(אני מהרי האטלס אני מהרי האטלס).

מה זה להיות אותנטי,
לשבת ברונל בצבעונין (עגאל וזרבקה, מיני לבוש),
או להכריז בקול: אני לא קוראים לי זהר אני זיש, אני זיש (שם מרוקאי).
וזה לא, וזה לא,
ובכל זאת טופחת שפה אחרת בפה עד פקוע חניכים,
ובכל זאת תוקפים ריחות דחויים ואהובים
ואני נופל בין העגות
אובד בבלייל הקולות.

בבית השני בשיר הדובר אומר: "זה לא, זה לא".

הסבר את המשמעות של אמירה זו בשיר.

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

פגומים / ארז ביטון

על סף חצי בית בארץ ישראל
עמד אבי
מצביע לצדדים ואומר:
בהריסות האלה
נבנה פעם מטבח
לבשל בו זנב לויתן
ושור הבר,
ובהריסות האלה
נקים פנת תפלה
למצא מקום
למקדש מעט.
אבי נשאר בסף
ואני כל ימי
מציב פגומים
אל לב השמים.

לפי השיר, הסבר את השאיפות של האב.

האם הבן שותף לשאיפות של האב? נמק והדגם את דבריך.

שים לב! אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

פרק שני – סיפור קצר

ענה על שתיים מהשאלות 14-16 (לכל שאלה – 12 נקודות; סה"כ – 24 נקודות).

שים לב! בשאלות 14-15 אין לענות על פי הסיפור "איש זקן מאוד עם כנפיים עצומות" מאת גבריאל גרסיה מארקס.

14. בחר בסיפור קצר שלמדת, המספר על שינוי שחל בדמות המרכזית. תאר את השינוי, והסבר מה גרם לשינוי זה.

15. בסיפורים קצרים רבים יש ביקורת על הערכים של החברה. מהי הביקורת על הערכים של החברה בסיפור קצר אחד שלמדת? הסבר כיצד הביקורת מעוצבת בסיפור.

"איש זקן מאוד עם כנפיים עצומות" / גבריאל גרסיה מארקס

16. לפניך דמויות משנה מן הסיפור: הכומר גונסאגה, השכנה הידענית, אשת העכביש, הרופא. בחר בשתיים מדמויות אלה. תאר את הדמויות שבחרת, והסבר את תרומתן לבניית המשמעות של הסיפור. הדגם את דבריך.

פרק שלישי – דרמה

ענה על אחת מהשאלות 17-22 (26 נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך" וטרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו"

17. תאר את הסבל הטרגי במחזה שלמדת, והסבר מה גורם לסבל זה. בסס את דברך על שתי סצנות מן המחזה.

"אנטיגונה"

18. תאר שני עימותים (קונפליקטים) בטרגדיה "אנטיגונה".
הסבר מה אפשר ללמוד מעימותים אלה על הדמויות, וכתוב מהי התרומה של עימותים אלה להבנת המשמעות של המחזה.

"אדיפוס המלך"

19. בטרגדיה הגורל קובע את מהלך חייו של הגיבור הטרגי, ואף על פי כן לגיבור יש מידה של בחירה חופשית.
הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה "אדיפוס המלך".

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו"

20. על פי טרגדיה של שקספיר שלמדת, תאר קונפליקט בין שתי דמויות או קונפליקט פנימי בנפשה של אחת הדמויות בטרגדיה. האם הקונפליקט בטרגדיה נפתר? הסבר והדגם את דברך.

מחזה מודרני

שים לב: בשאלות 21-22 אפשר לענות רק על פי מחזה מודרני (מהמאה ה-19 או מהמאה ה-20).
21. הצג אחד מן הנושאים המרכזיים במחזה המודרני שלמדת.
תאר כיצד נושא זה בא לידי ביטוי במחזה, והסבר שני אמצעים התורמים לעיצובו.

22. כיצד שתי דמויות במחזה שלמדת מתמודדות עם מציאות חייהן? האם הן נכנעות למציאות או נאבקות בה? הסבר והדגם את דברך.

פרק רביעי — רומאן וספרי קריאה

ענה על אחת מהשאלות 23-24 (26 נקודות).

23. תאר שני סמלים ו / או מוטיבים מרכזיים ברומאן או בספר הקריאה שלמדת, והסבר את תרומתם להבנת המשמעות של היצירה.

24. יש יצירות המבטאות את קולן של קבוצות חלשות בחברה. תאר, על פי רומאן או ספר קריאה שלמדת, קבוצה כזאת. מהו יחס החברה כלפיה? הסבר והדגם את דברך.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נושאי הלימוד לבחינה בספרות לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי 2 יחידות לימוד - שאלון מספר 045

שימו לב!

במועד קיץ תשע"ד ובמועד חורף תשע"ה חומר הלימוד לבחינות בשאלוני הבסיס (005 ; 045) יתבסס על נושאי הלימוד המפורטים להלן.

1. מבנה תכנית הלימודים

קבוצות	פרקים
1. השירה העברית בימי-הביניים 2. שירת חיים נחמן ביאליק 3. השירה העברית במאה ה-20	א. שירה
1. סיפורים של עגנון 2. סיפורים עבריים של יוצרים אחרים 3. סיפורים מתורגמים	ב. סיפור קצר
1. טרגדיה של סופוקלס או של שקספיר 2. דרמה מודרנית	ג. דרמה
1. רומאנים עבריים, נובלות עבריות 2. רומאנים מתורגמים, נובלות מתורגמות 3. רומאנים נוספים 4. ספרי קריאה עבריים 5. ספרי קריאה מתורגמים	ד. רומאן, נובלה, ספר קריאה

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

2. מבנה הבחינה

- כל פרקי הבחינה הם **חובה**.
 - הנבחן יענה על **שש** שאלות:
- בפרק א (שירה) יענה הנבחן על **שתי** שאלות. כל שאלה בפרק זה תתייחס לשיר אחר, ומשקלה יהיה 12 נקודות (סה"כ 24 נקודות).
- בפרק ב (סיפור קצר) יענה הנבחן על **שתי** שאלות. כל שאלה בפרק זה תתייחס לסיפור אחר, ומשקלה יהיה 12 נקודות (סה"כ 24 נקודות).
- בפרק ג (דרמה) יענה הנבחן על שאלה **אחת**. משקל השאלה יהיה 26 נקודות.
- בפרק ד (רומאן וספרי קריאה) יענה הנבחן על שאלה **אחת**. משקל השאלה יהיה 26 נקודות.

3. נושאי הלימוד

פרק א – שירה

קבוצה ראשונה – השירה העברית בימי-הביניים

יש ללמוד **שלושה** שירים – שיר **אחד** מכל קבוצה:

א. **ריה"ל**: יפה נוף; לבי במזרח; הציקתני תשוקתי

ב. **רשב"ג**: כתב סתיו; ראה שמש

משה אבן עזרא: קְתָנוּת פָּסִים

ג. **רשב"ג**: כאבי רב

שמואל הנגיד: הים ביני ובינך; בכור אמי

קבוצה שנייה – שירת חיים נחמן ביאליק

יש ללמוד **שלושה** שירים – שיר **אחד** מכל קבוצה:

א. הקיץ גווע; פעמי אביב

ב. הכניסיני תחת כנפך; לנתיבך הנעלם; תרזה יפה

ג. לבדי; ואם ישאל המלאך

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

קבוצה שלישית – השירה העברית במאה ה-20

יש ללמוד ארבעה שירים – שיר אחד מאת כל משורר.

ל' גולדברג: מבית אמי (א'); חמסין של ניסן ("אכן אדע, זה יום ללא תמורה"); האמנם עוד יבואו ימים; סונט ט' מתוך "אהבתה של תרזה די-מון" ("מחלוני וגם מחלונך")

י' עמיחי: לא כברוש (שירים 1948–1962); משלושה או ארבעה בחדר (שירים 1948–1962); תיירים (שלווה גדולה: שאלות ותשובות); שיר 10 ("אני זוכר שאלה מספר לימוד החשבון") מתוך "טיול ישראלי" (פתוח–סגור–פתוח)

זלדה: שני יסודות; ציפור אחוזת קסם; כאשר היית פה; כל שושנה (שירי זלדה, הקיבוץ המאוחד, 1985)

א' ביטון: שיר זהרה אלפסיה; דברי רקע ראשוניים; פיגומים; תקציר שיחה (ציפור בין יבשות, הקיבוץ המאוחד, 1990)

פרק ב – סיפור קצר

בפרק שלוש קבוצות. יש ללמוד שישה סיפורים – שניים מכל קבוצה.

קבוצה ראשונה – סיפורים של עגנון

פרנהיים; הרופא וגרושתו; האדונית והרוכל; המטפחת; פנים אחרות; מדירה לדירה

קבוצה שנייה – סיפורים עבריים של יוצרים אחרים

ר' אלמוג: תיקון אמנותי (תיקון אמנותי)

א' אפלפלד: שלושה (עשן), המצוד (אדני הנהר)

ד' בארון: פראדל, שפרה (פרשיות)

י' בן נר: קולנוע, משחקים בחורף (שקיעה כפרית)

ס' ברדוגו: חיזו בטטה (ילדה שחורה)

י"ד ברקוביץ: כרת, תלוש (כתבי י"ד ברקוביץ)

ח' הזז: שלולית גנוזה (ריחיים שבורים)

י' הנדל: סיפור בלי כתובת (כסף קטן)

ס' ליברכט: תפוחים מן המדבר (תפוחים מן המדבר)

א' מגד: יד ושם (ישראל חברים)

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

מ' מגן: פטרו (כפתורים רכוסים היטב)

ע' עוז: דרך הרוח (ארצות התן)

י' קנז: התרנגולת בעלת שלוש הרגליים (מומנט מוסיקלי)

א' קרת: צפירה (צנורות)

י' שבתאי: הסתלקות (הדוד פרץ ממריא)

ג' שופמן: הערדל (כל כתבי ג' שופמן, כרך א)

י' שטיינברג: העיוורת (כתבי י' שטיינברג)

ב' תמוז: תחרות שחייה (אנטון הארמני)

הערה: במועד חורף תשע"ד, במועד קיץ תשע"ד ובמועד חורף תשע"ה, אחת מן השאלות בפרק "סיפור קצר" תהיה על הסיפור "איש זקן מאוד עם כנפיים עצומות" מאת גבריאל גרסיה מארקס.

קבוצה שלישית – סיפורים מתורגמים

י' אידריס: תחנה (מקום על פני האדמה)

י' באבל: בן הרבי, מעשה בשובכי (סיפורים)

י' בשביס זינגר: המפתח (המפתח)

נ' גוגול: האדרת (האדרת וסיפורים אחרים)

א' הנרי: אחרי עשרים שנה (אחרי עשרים שנה)

ג' דה מופאסאן: העלמה פרל (הירושה)

נ' מחפוז: אחרי עשרים שנה (מקום על פני אדמה)

ו' נבוקוב: רגע של חסד (תריסר רוסי)

ג'ד סלינג'ר: יום נפלא לדגי בננה (תשעה סיפורים)

ג' פיילי: שיחה עם אבי (סימן קריאה 16, 17, 1973)

א' פינק: הגן המפליג למרחקים, מול הראי (מול הראי)

א"פ צ'קוב: יגון; כינורו של רוטשילד (הגברת עם הכלבלב ועוד סיפורים)

ר' קרבר: דבר קטן וטוב; נוצות (דבר קטן וטוב)

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

פרק ג – דרמה

בפרק שתי קבוצות. יש ללמוד שני מחזות – אחד מכל קבוצה.

קבוצה ראשונה – טרגדיה (של סופוקלס או של שקספיר)

סופוקלס: אנטיוגונה ; אדיפוס המלך

שקספיר: המלט ; מקבת ; המלך ליר ; אותלו

קבוצה שנייה – דרמה מודרנית

ה' איבסן: בית בובות

פ' דירמנט: ביקור הגברת הזקנה

ט' ויליאמס: ביבר הזכוכית, חשמלית ושמה תשוקה

ח' לוין: חפץ

א' מילר: מותו של סוכן

ב"צ תומר: ילדי הצל

פרק ד – רומאן, נובלה, ספר קריאה

בפרק הזה חמש קבוצות. יש ללמוד אחת מבין שתי האפשרויות האלה :

1. **שני רומאנים (או רומאן ונובלה) – אחד מן הקבוצה הראשונה ואחד מן הקבוצה השנייה.**

2. **רומאן אחד בלבד מן הקבוצה השלישית.**

בנוסף לכך יקרא הנבחן במהלך לימודיו לפחות שני ספרי קריאה : ספר קריאה אחד מן הקבוצה הרביעית וספר קריאה אחד מן הקבוצה החמישית.

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

רומאן ונובלה

קבוצה ראשונה – רומאנים עבריים / נובלות עבריות

רומאנים

א' אפלפלד: קטרינה

ד' גרוסמן: יש ילדים זיגוג

א"ב יהושע: המאהב

ס' מיכאל: חצוצרה בוואדי

א' נבו: ארבעה בתים וגעגוע

ע' עוז: קופסה שחורה

א' עמיר: תרנגול כפרות

נובלות

ביאליק חיים נחמן: מאחורי הגדר

בן נר יצחק: עתליה

יהושע אברהם ב': שלושה ימים וילד

סרי דן בניה: עוגיות המלח של סבתא סולטנא

קבוצה שנייה – רומאנים מתורגמים / נובלות מתורגמות

רומאנים

א' אזאר: כל החיים לפניו

א' דה בלזק: אבא גוריו

י' בשביס זינגר: העבד

י' גולדינג: בעל זבוב

ב' מלמוד: העוזר

א' קאמי: הזר

פ' לוי: הזהו אדם

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

נובלות

אייטמטוב צ'ינגיס: ג'מילה

הראבל בוהומיל: העיירה שבה נעצר הזמן

בולגאקוב מיכאיל: לב של כלב

המינגווי ארנסט: הזקן והים

זיסקינד פטריק: היונה

מלוויל הרמן: ברטלבי

קבוצה שלישית – רומאנים נוספים

א' קאמי: הדבר

פ"מ דוסטויבסקי: החטא ועונשו

ל' טולסטוי: אנה קארנינה

ש"י עגנון: סיפור פשוט

מ' בולגאקוב: האמן ומרגריטה

ג"ג מרקס: מאה שנים של בדידות

ספרי קריאה

קבוצה רביעית – ספרי קריאה עבריים

א' אפלפלד: כל אשר אהבתי

ד' בן-אמוץ: לזכור ולשכוח

ב' ברבש: מיי פירסט סוני

ב' גור: אבן תחת אבן

ד' גרוסמן: מישהו לרוץ איתו

א' דגן: ליצני החצר

ס' ליברכט: איש ואישה ואיש

נספח לשאלון 045, קיץ תשע"ד

ספרות / 2 יחידות (לעולה חדש, לתושב חוזר ולתושב ארעי)

ש' לפיד: גיא אוני

מ' מגן: בשוכבי ובקומי, אישה

ע' עוז: פנתר במרתף

ק' צטניק: השעון

ד' רביניאן: סמטת השקדיות בעומריג'אן

ב' תמוז: חיי אליקום; מינוטאור

י' רותם: קריעה

קבוצה חמישית – ספרי קריאה מתורגמים

פ' אוסטר: המצאת הבדידות; מר ורטיגו

ג' אורוול: 1984

מ' בקר: יעקב השקרן

א' ברונטה: אנקת גבהים

מ' האדון: המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה

א' המינגווי: הזקן והים

פ' זיסקינד: סיפורו של מר זומר

ל' טולסטוי: מות איוון איליץ'

ה' לי: אל תיגע בזמיר

א' מוריס: פרחי הירושמה

א"מ מולינה: ירח מלא

ס' מירביליס: המורה זהובת העיניים

ג'ד סלינג'ר: התפסן בשדה השיפון

א' קאמי: אדם הראשון

ג"מ קוטזי: הברברים באים

א' קרטס: ללא גורל